

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-31>

УДК 336.71(045)

ВПРОВАДЖЕННЯ БАЗЕЛЬ III ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ СТІЙКОСТІ БАНКІСЬКОЇ СИСТЕМИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА НОВОВВЕДЕННЯ

IMPLEMENTATION OF BASEL III TO ENHANCE THE RESILIENCE OF THE BANKING SYSTEM: FEATURES AND KEY CHANGES

Дудукалова Олександра Сергіївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Бердянський державний педагогічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9018-3896>

Матвієнко Галина Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент,
Таврійській національний університет імені В.І. Вернадського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5265-8379>

Dudukalova Oleksandra

Berdyansk State Pedagogical University

Matviienko Halyna

V.I. Vernadsky Taurida National University

Стаття присвячена дослідженню основних змін регулятивних стандартів Базель III для забезпечення стійкості банківської системи, визначення стану впровадження та їх особливостей за країнами. Пріділено увагу історії створення Базельських стандартів, та їх розвитку з часом. Досліджені основні ключові елементи Базель III. Визначено стан впровадження стандартів Базель в світі за основними категоріями регулювання. Виділені основні важливі оновлення в Базель IV. Наголошено на особливій важливості регулювання криптоактивів та на необхідності розробити плани переходу відповідно до пруденційної системи, яка повинна відповідати зобов'язанням щодо сталого розвитку. Розглянуті різні підходи регуляторів до завершення оновлень Базельської бази (ЄС, Великобританія та Сполучені Штати). Зазначено, що однією з сфер, що може призвести до ускладнень, є невідповідність між різними наборами даних. Зазначено, що майбутнє розвитку Базельських стандартів передбачає їх неперервне оновлення та перегляд з метою адаптації до змін у банківському секторі для підвищення резистентності та стабільності світової фінансової системи.

Ключові слова: банківське регулювання, Базель III, пруденційне регулювання, стійкість банківської системи.

The article is dedicated to examining the key changes in the Basel III regulatory standards to ensure the resilience of the banking system, identifying the status of implementation, and their specific characteristics by countries. Attention is given to the history of the creation of Basel standards and their development over time. The main key elements of Basel III are investigated, which represents an international regulatory standard aimed at minimizing risks in the banking sector and enhancing control and supervision. The status of Basel standards implementation worldwide across the main regulatory categories is determined. The main important updates in Basel IV are identified, including: the revised standardized approach to credit risk; the introduction of a minimum issuance volume that limits the extent to which banks can use internal models for calculating their capital requirements; changes in the operational risk structure; modifications in approaches based on internal ratings, among others. Emphasis is placed on the particular importance of regulating crypto-assets and the need to develop transition plans in accordance with the prudential system, which must comply with sustainability obligations. Banking supervisory authorities will monitor how banks manage ESG risks and will include ESG considerations in the context of the annual supervisory review. The importance of environmental, social, and governance (ESG) aspects is becoming increasingly relevant for financial institutions. Ensuring environmental sustainability is important not only for preserving the environment but also for achieving better financial performance. Various regulatory approaches to completing the updates of the Basel framework (EU, UK, and US) are discussed. It is noted that one of the areas that could lead to complications

is the discrepancy between different sets of data. The quality of data is extremely important for ensuring the accuracy of reporting. Mismatches in data can lead to errors in the final report. Therefore, it is necessary to carefully verify data and adapt its format, which can be a challenging task. Banks should consider using specialized tools to ensure high data quality and reporting accuracy. The future development of Basel standards anticipates their continuous updating and review to adapt to changes in the banking sector and efforts to enhance the resilience and stability of the global financial system.

Keywords: banking regulation, Basel III, prudential regulation, resilience of the banking system.

Постановка проблеми. Зростання державного боргу та погіршення прогнозів економічного розвитку в багатьох економіках впливає на зростання ризиків в фінансовому секторі. Падіння кредитної спроможності держав стає основною загрозою для їх фінансових систем. Це підкреслює необхідність у адаптивних регулятивних інструментах для забезпечення стабільності фінансової, зокрема банківської, системи. Важливо розробити комплексну та взаємопов'язану систему для підтримки макрофінансової стабільності, де б гармонізувалися монетарна, фіскальна та пруденційна політики для підтримки економічної стабільності на національному, регіональному та глобальному рівнях. Банки мають вирішальне значення у фінансуванні економіки, забезпечуючи позики підприємствам та домогосподарствам, але водночас вони стикаються з ризиками, пов'язаними з потенційними кредитними збитками та втраченою депозитів. Хоча загальний стан світового банківського сектора здається міцним, нещодавні банкрутства банків, нестабільні ціни на енергоносії, інфляція та вищі відсоткові ставки призвели до збільшення регулятивного контролю [11].

Необхідно забезпечити міцне регулювання та контроль за діяльністю банків, а також розробити надійні захисні механізми від банківських криз. Створення ефективної та всебічної пруденційної системи для банківського сектору набуло критичного значення в умовах збільшення ризиків і частіших фінансових криз. Таким чином, важливо безперервно вдосконалювати глобальні нормативи для керівництва та контролю за банками. Після фінансової кризи 2008 року, Європейський Союз активізував роботу над покращенням регулятивних рамок і контролю за банками, а також посилив роботу над впровадженням міжнародних стандартів. Базельські норми постійно оновлюються для запобігання повторенню кризи подібної до тієї, що сталася в 2008 році. Базельський комітет з банківського нагляду відіграє ключову роль у розвитку та оновленні Базельської системи. Перехід на Базельські норми та передача повноважень

з нагляду до Єдиного наглядового механізму сприяли посиленню стабільності банківської системи. У жовтні 2021 року Європейська комісія представила пропозиції щодо оновлення Регламенту про капітальні вимоги (CRR III) та Директиви про капітальні вимоги (CRD VI) в рамках завершення Базель III. Здійснення реформ Базель III має вирішальне значення для зміцнення глобальної позиції, конкурентоздатності та економіки банківського сектора в Європі [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дискусії втілення принципів Базель III у банківську сферу постійно відбуваються як в Україні, так і в міжнародному академічному колі. Серед українських дослідників, які висвітлили питання регулювання економічної безпеки банків, слід відзначити: Бондаренко Л., Вітлінського В., Онікієнко С., Шелудько Н., Святоко С., Петриченко Л. Серед міжнародних консалтингових та фінансових організацій дослідженням змін принципів Базель та їх впливу та економіку та фінансову систему займалися: Ernst & Young, Bank for International Settlements (BIS), Deloitte та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливо відзначити, що незважаючи на значну кількість наукових робіт по регулюванню банківської системи та запровадженню Базель III, тема комплексного дослідження стану та особливостей запровадження стандартів Базель III потребує подальших досліджень, особливо при інтеграції української банківської системи до європейської та необхідності прийняття цих вимог з часом.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є дослідження основних змін в регулюванні банківської системи на основі стандартів Базель III для досягнення стійкості банківської системи, визначення стану впровадження та їх особливостей за країнами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базельський комітет з банківського нагляду (BCBS), заснований у 1974 році центральними банками та регуляторними органами, виступає ключовою міжнародною

інституцією, що спрямована на зміцнення надійності світової банківської системи. Серед розроблених BCBS регулятивних стандартів особливе місце займають Базельські угоди. Розвиток цих угод почався у 1980-х роках у відповідь на потребу в складних методах управління ризиками та оцінки капіталу, що призвело до створення Базель I в 1988 році. У 2004 році була представлена оновлена версія, Базель II, яка включала підвищені вимоги до капіталу з урахуванням ризиків та вдосконалені процедури розкриття інформації. В Європі Базель II був впроваджений через Директиву про капітальні вимоги (CRD), ухвалену ЄС у 2006 році та запроваджену у 2008 році. У відповідь на фінансову кризу 2008 року, BCBS розробив Базель III, що включав нові стандарти, які у 2014 році були інтегровані в європейське законодавство через Регламент про капітальні вимоги (CRR) та CRD IV [3]. Впровадження змін до Базель III розпочалося 1 січня 2023 року з після відтермінування на рік, передбачаючи поетапне застосування протягом наступних п'яти років. Базель III продовжує розвивати основні принципи, закладені в Базель II та Базель I, вносячи до них певні покращення. Нововведення Базель III торкнуться кожного банку, але масштаб впливу буде залежати від специфіки, розміру та географії діяльності банківських установ. Особливо важливим аспектом Базель III є вимога до фінансових інституцій збирати великі обсяги даних з усієї своєї діяльності для аналізу ризиків, забезпечення дотримання встановлених лімітів та регулярної звітності перед регуляторами для підтвердження відповідності [7].

Базель III представляє собою міжнародний регулятивний стандарт, спрямований на мінімізацію ризиків у банківському секторі та посилення контролю та нагляду. Для досягнення цих цілей, Базель III ґрунтується на трьох ключових стовпах: Стовп 1: Підвищені мінімальні вимоги до капіталу. Базель III збільшує мінімальний обсяг капіталу, необхідний для банків. Стовп 2: Процес наглядової перевірки. У рамках Базель III вдосконалено механізми управління ризиками та капіталом на рівні цілого банку. Стовп 3: Посилення вимог до розкриття інформації. Від банків вимагається забезпечення більшої прозорості та розкриття інформації в рамках дотримання норм Базель III. В табл. 1 наведена кількість країн які прийняли стандарти Базель, найбільше країн додержуються стандартів Базель у вимогах до капіталу, ліквідності та левериджу.

Жодна країна ще не прийняла та не розробила стандарти по криптоактивам також ще дуже мало країн впровадили нові вимоги до рокриття інформації [7; 12].

Пропозиція CRR3 передбачає застосування розширеного арсеналу пруденційних заходів, запроваджуючи жорсткіші та більш чутливі до ризиків уніфіковані методики оцінки кредитного, ринкового та операційного ризиків, а також встановлюючи додаткові обмеження на застосування внутрішніх моделей оцінки ризиків. Метою CRR3 є зміцнення фінансової надійності банківської галузі Європейського Союзу, з огляду на її специфіку та очікувану роль у фінансуванні відновлення та трансформації економіки ЄС.

Основні важливі оновлення в Базель IV охоплюють:

- переглянуто стандартизований підхід до кредитного ризику, запропоновано запровадити чутливі до ризику вимоги до капіталу для портфелів із низьким рівнем дефолту;
- запроваджено мінімальний обсяг випуску, який обмежує ступінь, до якого банки можуть використовувати внутрішні моделі для розрахунку своїх вимог до капіталу;
- переглянута структура операційного ризику;
- впроваджено новий стандартизований підхід до кредитного ризику (SA-CR), додавши більше деталізації в конкретні класи ризику та переглядаючи пруденційні ваги ризику;
- запроваджено новий клас ризиків для обробки спеціалізованих кредитних ризиків;
- зміна підходів на основі внутрішніх рейтингів [14];
- вразливість суб'єктів державного сектору, регіональних урядів і місцевих органів влади розглядатиметься за новим класом ризику «PSE-RGLA» і розглядатиметься відповідно до тих самих вимог, що й загальний корпоративний режим ризику;
- введено мінімальні вхідні дані для встановлення мінімальних рівнів власних оцінок (тобто ймовірності дефолту (PD), збитку внаслідок дефолту (LGD), ризику дефолту (EAD)) у рамках IRB. Однак суверенні ризики звільняються від застосування нових мінімальних вхідних даних [10];
- поточну структуру операційного ризику буде замінено новим стандартизованим підходом до вимог щодо власних коштів, що охоплює операційні інциденти.

Оскільки CRR3 безпосередньо впливатиме на вимоги до капіталу для банківської

Таблиця 1

**Стандарти Базель III, нещодавно прийняті станом на 30/09/2023
(кількість країн, які вже прийняли стандарти в поточному періоді)**

		Узгодженов попередньому періоді	Узгоджено в поточному періоді	Зміна в прийнятті
Капітал	CCyB	27	27	0
	MAR NCCD	19	20	1
	CCP	24	24	0
	EIF	22	22	0
	SA-CCP	26	26	0
	SEC	23	24	1
	TLAC	22	22	0
	CR SA 2023	8	9	1
	CR IRB 2023	6	8	2
	CVA 2023	3	6	3
	MR 2023	3	6	3
	OR 2023	8	10	2
	OF 2023	6	7	1
	RBC 2013	27	27	0
Лeverидж	LR EXP 2014	26	26	0
	LR EXP 2017	15	18	3
Системно важливі банки	G-SIB	18	18	1
	D-SIB	26	26	0
	LR-Buffer	14	14	0
Ризик відсоткової ставки в банківській книзі	IRRBB	13	16	3
Ліквідність	IDL	23	23	0
	NSFR	26	27	1
	LCR	27	27	0
Велика кредитна експозиція (Large exposure)	LEX	23	24	1
Крипто	Crypto	0	0	0
Розкриття інформації	DISC Pillar III	22	23	1
	DISC Dec 2017	22	23	1
	DISC Jan 2018	21	23	2
	DISC Dec 2018	21	22	1
	DISC TLAC	17	17	0
	DISC MR 2023	3	5	2
	DISC 2023	4	7	3

Джерело: [2]

діяльності та продуктів з 2025 року, установи вже повинні інтегрувати належним чином скориговані прогнози в трирічний період, який вимагає Процес оцінки достатності внутрішнього капіталу (англ. Internal Capital Adequacy Assessment Process, ICAAP) для планування достатності капіталу. Ще одним нововведенням є те, що криптоактиви входять до пруденційної системи, до кінця 2025 року буде проведена оцінка необхідності створення спеціальних пруденційних заходів для операцій з криптоактивами [14]. Депутати Європарламенту також запропонували проміжні коефіцієнти ризику в розмірі 1250% до грудня 2024 року, коли банки повинні будуть зберігати 1 євро в резервах на кожен євро криптоактивів. Вони запросили Європейську комісію до червня 2023 року опублікувати законодавчі пропозиції щодо спеціального пруденційного режиму для криптоактивів [16].

У рамках переходу до більш сталої економіки ризик ESG (екологічні, соціальні фактори та фактори корпоративного управління) був інтегрований у пруденційну систему. Банки повинні будуть розробити плани переходу відповідно до пруденційної системи, яка повинна відповідати зобов'язанням щодо сталого розвитку, які банки беруть на себе згідно з іншими частинами законодавства Союзу, такими як Директива про корпоративну звітність про сталий розвиток (CSRD). Органи банківського нагляду контролюватимуть, як банки управлятимуть ризиками ESG, і включатимуть міркування ESG у контексті щорічної наглядової перевірки (SREP) [10]. Для забезпечення більшої інтеграції наглядової звітності та розкриття інформації, ЕБА (Європейського наглядового органу (ЕБА, European Banking Authority)) повинна публікувати інформацію, що розкривається установами, у централізований спосіб. В майбутньому передбачаються додаткові регулятивні зміни, такі як правила розкриття інформації про клімат від Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC), так званої зеленої таксономії.

Для відповіді на ці очікування, банки повинні адаптувати свої ІТ-системи для систематичного збору, агрегування та звітування широкого спектру даних ESG. Проте багато фінансових установ досі не мають комплексного підходу до інтеграції даних ESG у свою існуючу звітність про ризики [14]. Банки можуть розпочати процес розробки стратегічної бази даних і технологій ESG, яка враховує як тактичні, короткострокові рішення, так і

стратегічні, довгострокові перспективи. Таким чином, важливість екологічних, соціальних та управлінських (ESG) аспектів стає все більш актуальною для фінансових інституцій. Забезпечення екологічної стійкості важливо не лише для збереження навколишнього середовища, але також для досягнення кращих фінансових показників. Таким чином, банки відчувають не тільки власну відповідальність у сфері ESG, але також ризики і можливості, пов'язані з ESG, на які вони впливають як кредитори. Ця проблема поглиблюється через постійне введення нових нормативних актів, які створюють значні виклики для банків у виконанні нормативних вимог і прогнозуванні майбутніх тенденцій.

Отже, CRR3 вимагає від банків та інвестиційних компаній інтегрувати екологічні ризики у свою систему управління ризиками. Вони повинні ідентифікувати, оцінювати та керувати ризиками, пов'язаними зі зміною клімату, стихійними лихами та іншими факторами навколишнього середовища. Однак необхідно розробити технічні стандарти, щоб забезпечити відповідність розкриття інформації розміру та складності установи. Крім того, з метою підвищення прозорості та моніторингу, ЄБА розробляє дані нагляду на платформі європейської централізованої інфраструктури (EUCLID), на основі яких фінансові установи повідомлятимуть ключові дані та показники з метою надання їх доступності багатьом зацікавленим сторонам.

Оновлена структура CRR вводить посилені вимоги до обробки даних та їх розкриття, що може викликати необхідність додаткових зусиль та ресурсів для збору, обробки та представлення інформації. Проте, з іншого боку, ця система забезпечує більшу чутливість до різних видів ризиків, ефективніше враховуючи особливості різних категорій ризиків та враховуючи механізми зниження ризиків, де це можна застосувати. Такий підхід також сприятиме покращенню узгодженості вимог до капіталу та зробить фінансову систему Європейського Союзу надійнішою [5; 11].

Підвищення вимог до капіталу є загальною тенденцією. Тому важливо розглянути досвід окремих країн впровадження нових регуляторних стандартів. Опитування ЕУ показує значні розбіжності в готовності та підходах до впровадження принципів Базель III, оскільки регулятори посилюють зазвичай контроль тільки після банкрутства банків в країні. Реалізація капітальних реформ стає все складнішою

та дорожчою, а дані та технології називають двома головними проблемами.

Ця напруженість відображається в різних підходах регуляторів до завершення оновлень Базельської бази. ЄС (у 2021 році), Великобританія та Сполучені Штати опублікували свої плани впровадження Basel III у листопаді 2022 року та серпні 2023 року. Вже зараз можна побачити деякі відмінності між реалізаціями Базеля в ЄС і США. ЄС вирішив транспонувати правила Базеля III дуже широко, прийнявши перехідні положення, щоб врахувати особливості ЄС і продовжить застосовувати всі пруденційні правила Базеля до приблизно 4500 кредитних установ, які працюють у 27 державах-членах. США, розширюючи сферу застосування, застосовуватимуть міжнародні стандарти до менш ніж 40 банків. Крім того, США, повністю заборонили використання внутрішніх моделей кредитних ризиків. Однак США більше відхиляються від Базельських стандартів в інших частинах, наприклад у вимогах до капіталу для ринкового ризику [3; 12].

Британські банки зі значним відривом випереджають європейські та американські банки у підготовці до відповідності вимогам Базеля III. Витрати на дотримання нормативних вимог зростають, і витрати, за оцінками, досягнуть 7 мільярдів фунтів стерлінгів на ринку Великобританії та Європи

Однак, незважаючи на прогрес, опитування також виявило, що 83% банків Великобританії та 67% європейських банків ще не визначилися зі своїм підходом до розподілу впливу на капітал стандартизованого мінімального рівня, встановленого реформами Базеля III – основної вимоги положення. Очікується, що навряд чи стандартизований рівень буде застосований у США.

Якість і доступність даних, необхідних для дотримання Базеля III, було визначено як найважливішу проблему для впровадження реформ для 60% банків Великобританії, які були піддані моніторингу, і 33% європейських банків [8; 12].

Американські банківські регулятори розробили стратегії впровадження нових, суворіших капітальних норм для провідних кредитних організацій країни, внаслідок чого шість найбільших банків могли б зіткнутися з необхідністю резервувати додаткові мільярди доларів для покриття потенційних збитків. Регуляторні органи повідомили, що банки матимуть час до початку 2028 року для повного дотримання цих вимог. Федеральна

резервна система США, Управління контролю за валютою та Федеральна корпорація зі страхування депозитів запропонували ці правила, що стосуватимуться банків з активами понад 100 мільярдів доларів. Це стане найзначнішим кроком регуляторів за останнє десятиліття з метою посилення фінансової стабільності. Нові норми встановлюють галузевий стандарт для оцінки кредитного ризику та інших видів діяльності, вимагаючи від банків застосовувати більш обережний підхід до оцінки свого ризику, що фактично зобов'язує їх мати більший капітальний резерв. Також це спрямовано на узгодження американських стандартів з міжнародними нормами, зокрема Базель III. В середньому, капітальні вимоги для так званих глобальних системно значущих банків збільшаться приблизно на 19% [11]. Серед країн найбільшого успіху в впровадженні стандартів Базель досягла Канада, практично всі країни зараз намагаються впровадити нові вимоги до капіталу, розкриття інформації (таблиця 2).

Банки мають різні погляди на Реформи Базеля 3. Деякі приймають мінімальний настрій відповідності, тоді як інші, зокрема глобальні системно важливі банки (G-SIB), бачать більш широкі переваги для бізнесу.

Внесення змін до банківської системи є складним, дорогим і стає все більш дорогим. Одна чверть банків витрачає понад 100 мільйонів доларів США на проведення Фундаментального огляду торгової книги (FRTB). Дані та технології, особливо автоматизація та хмарні обчислення, складають найбільші витрати. Також Банки повідомляють про дуже різний вплив на капітал – є приклади як збільшення, так і зменшення капіталу в кожній категорії ризику [6].

Однією з сфер, що може призвести до ускладнень, є невідповідність між різними наборами даних. Надзвичайно важливою є якість даних для забезпечення коректності звітності. Неспівпадіння в даних може призвести до помилок у фінальному звіті. Тому необхідно уважно перевіряти дані та адаптувати їх формат, що може бути складним завданням. Банкам варто подумати про використання спеціалізованих засобів для забезпечення високої якості даних та точності звітності [13]. Єдність у впровадженні регулятивних вимог у різних країнах є критичною: це не тільки допомагає вирішити системні проблеми у банківському секторі, але й сприяє створенню однакових конкурентних умов.

Таблиця 2

Впровадження стандартів Базель III за основними країнами

		Канада	Китай	Японія	Швейцарія	Велико-британія	США	ЄС
Капітал	CCyB	4	4	4	4	4	4	4
	MAR NCCD	4	1	4	4	4	4	4
	CCP	4	1	4	4	4	4	4
	EIF	4	1	4	4	4	2	4
	SA-CCP	4	4	4	4	4	4	4
	SEC	4	2	4	4	4	2	4
	TLAC	4	4	4	4	4	4	4
	CR SA 2023	4	2	3	2	2	2	2
	CR IRB 2023	4	2	3	2	2	нд	2
	CVA 2023	3	2	3	2	2	2	2
	MR 2023	3	2	3	2	2	2	2
	OR 2023	4	2	3	2	2	2	2
	OF 2023	4	2	3	2	2	2	2
	RBC 2013	4	4	4	4	4	4	4
Лeverидж	LR EXP 2014	4	4	4	4	4	4	4
	LR EXP 2017	4	2	3	2	4	4	4
Системно важливі банки	G-SIB	4	4	4	4	4	4	4
	D-SIB	4	4	4	4	4	нд	4
	LR-Buffer	4	4	4	4	4	4	4
Ризик відсоткової ставки в банківській книзі	IRRBB	4	4	4	4	4	4	2
Ліквідність	IDL	4	1	1	4	4	4	4
	NSFR	4	4	4	4	4	4	4
	LCR	4	4	4	4	4	4	4
Велика кредитна експозиція (Large exposure)	LEX	4	4	4	4	4	4	4
Крипто	Crypto	2		1	1	1	1	1
Розкриття інформації	DISC Pillar III	4	2	4	4	4	нд	4
	DISC Dec 2017	3	2	4	4	4	4	4
	DISC Jan 2018	3	2	4	4	4	4	4
	DISC Dec 2018	3	2	1	4	4	4	4
	DISC TLAC	4	2	4	4	4	4	4
	DISC MR 2023	2	2	3	2	2		2
	DISC 2023	3	2	3	2	2	1	2

1 - Проект регулювання не опубліковано

2 - Проект регулювання опубліковано

3 - Фінальні правила регулювання опубліковані (але ще не імplementовані банками)

4 - Фінальні правила в дії (опубліковані та імplementовані банками)

нд - не застосовується

Джерело: [1]

Витрати також є проблемною сферою, і існують значні розбіжності в досвіді банків щодо витрат, пов'язаних із впровадженням реформ Базеля III. Дві третини (67%) банків Великобританії повідомляють про збільшення витрат на реформи Базеля III за останні 12 місяців порівняно з лише 22% європейських банків та 57% банків США повідомляють про зростання витрат [7; 8].

Згідно з останніми даними Базельського комітету, мінімальні вимоги до великих європейських банків зростуть на 15,9% після повного впровадження реформ, у порівнянні зі зниженням на 3,9% для банків в решті світу.

Збільшення частоти банківських криз також підкреслюють важливість сильного та ефективного нагляду в різних вимірах. Ключовим елементом наглядової роботи є забезпечення того, щоб банки мали ефективне та надійне управління ризиками.

Важливо, що вже запроваджені реформи Базеля III допомогли захистити світову банківську систему та реальну економіку від більш серйозної банківської кризи. Існує така широка згода, підтверджена Групою керуючих, керівників і нагляду, щодо критичної важливості впровадження всіх аспектів Базель III у повному обсязі, послідовно та якнайшвидше для всіх країн [9].

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Майбутнє розвитку Базельських стандартів передбачає їх неперервне оновлення та перегляд з метою адаптації до змін у банківському секторі, а також зусилля щодо підвищення резистентності та стабільності світової фінансової системи. Серед ключових напрямків та подій, що можуть вплинути на майбутнє Базельських стандартів, можна виділити:

– кліматичні зміни та стійкий розвиток: зростає усвідомлення потреби інтеграції екологічних, соціальних та корпоративних аспектів (ESG) у банківське регулювання та контроль.

– цифровізація: стрімкий розвиток технологій змінює фінансовий сектор, що може суттєво вплинути на банківське регулювання та контроль. Базельський комітет створив спеціальну групу для дослідження впливу фінтеху та інших цифрових інновацій на регуляторну та наглядову діяльність.

– міжнародна взаємодія та координація: через глобальний характер фінансової системи важливим є міжнародне співробітництво та узгодження дій у сфері регулювання та нагляду. Актуальні оновлення Базельських норм: як уже було зазначено, очікується, що оновлення та перегляди Базельських стандартів продовжаться, вони будуть відображати нові ризики та вразливості фінансової системи, а також можуть включати нові підходи до управління ризиками та контролю [15].

Сучасна Базельська угода є вершиною тривалого процесу вдосконалення банківського регулювання в Європейському Союзі, ініційованого у відповідь на фінансову кризу. Впровадженням нових норм вдалося підвищити надійність банківського сектору, що дозволяє ЄС ефективніше реагувати на такі виклики, як пандемія COVID-19 та економічні потрясіння, спричинені війною в Україні. Ці правила також спрямовані на підтримку екологічного та цифрового переходу через зміцнення банківської системи, здатної забезпечити фінансування для реального сектору економіки, домогосподарств та окремих громадян. Базель III призначений для зміцнення стабільності на міжнародному фінансовому ринку, підвищуючи стійкість банків до економічних шоків і сприяючи ефективному протистоянню майбутнім фінансовим кризам.

REFERENCES:

1. Basel III standards adoption as of 30/09/2023 (2023) *BIS*. URL: <https://www.bis.org/temp/panels/smartembed5.htm?hasTabs=true&isResponsive=true&minWidth=500&midWidth=1100&url=https://dataviz.bis.org/t/MED/views/RcapBasel3ImplementationStatus/Overview?:isGuestRedirectFromVizportal=y&embed=y>
2. Basel III standards newly adopted as of 30/09/2023 (2023) *BIS*. URL: <https://www.bis.org/temp/panels/smartembed5.htm?hasTabs=true&isResponsive=true&minWidth=500&midWidth=1100&url=https://dataviz.bis.org/t/MED/views/RcapBasel3ImplementationStatus/Overview?:isGuestRedirectFromVizportal=y&embed=y>
3. Berrigan John (2023) Basel III in the European Union. *International banker*. URL: <https://internationalbanker.com/banking/basel-iii-in-the-european-union/>
4. BIS Annual Economic Report (2023). Chapter II. Monetary and fiscal policy: safeguarding stability and trust. *BIS*. URL: <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2023e2.htm>
5. Chebib Jared (2023) As the Basel deadline nears, are banks up for the challenge? *Ernst & Young Global Limited*. URL: https://www.ey.com/en_pl/banking-capital-markets/as-the-basel-deadline-nears-are-banks-up-for-the-challenge

6. Galand Vincent (2023) Looking ahead to the Capital Requirements Regulation version 3 (CRR3). *Ernst & Young Global Limited*. URL: https://www.ey.com/en_lu/banking-capital-markets/looking-ahead-to-the-capital-requirements-regulation-version-3--
7. Goranitis Dimitrios (2023). European Council: Implementation of the Basel III reforms. *Deloitte*. URL: <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/risk/articles/european-council-implementation-basel-iii-reforms.html>
8. Graham Sarah (2023) UK and European banks progress Basel III reform programmes despite rising regulatory compliance costs and data challenges *Ernst & Young Global Limited*. URL: https://www.ey.com/en_gl/news/2023/05/uk-and-european-banks-progress-basel-iii-reform-programmes-despite-rising-regulatory-compliance-costs-and-data-challenges
9. Hernández de Cos Pablo (2023) Reflections on the 2023 banking turmoil. *BIS*. URL: <https://www.bis.org/speeches/sp230914.htm>
10. Latest updates on the banking package (2023). *European Commission*. URL: https://finance.ec.europa.eu/news/latest-updates-banking-package-2023-12-14_en
11. Regulators announce 'Basel III endgame' rules for large US banks(2023). *Financial Times*. URL: <https://www.ft.com/content/d4d15a2a-1568-47db-bd29-937a478dc768>
12. Report on the 2023 banking turmoil. (2023). *Bank for International Settlements (BIS) / Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)*. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d555.htm>
13. Schroeder Pete (2023) Explainer: What is the 'Basel III endgame' and why are banks worked up about it? *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/business/finance/what-is-basel-iii-endgame-why-are-banks-worked-up-about-it-2023-07-24/>
14. The development of Basel Accords, its European translation, and future directions (2023). *Raiffeisen Bank International*. URL: <https://bank.rbinternational.com/en/regulatory-fastlane/home/rbi-regulatory-fastlane/regulatory-learning1/General-Banking/Article-N8.html>
15. The development of Basel Accords, its European translation, and future directions (2023). *Raiffeisen Bank International*. URL: <https://bank.rbinternational.com/en/regulatory-fastlane/home/rbi-regulatory-fastlane/regulatory-learning1/General-Banking/Article-N8.html>
16. The EBA second mandatory exercise on Basel III full implementation shows a significantly reduced impact on EU banks with shortfalls nearly fully absorbed (2023). *European Banking Authority*. URL: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-second-mandatory-exercise-basel-iii-full-implementation>